

Mörtsjöåsen

Id.nr.	KG0013
Län	Blekinge
Naturtyp	Ädellövskog
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-11-04
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Mörtsjöåsen med en landyta på drygt 1 166 hektar sträcker sig från Gagnekulla i nordväst till Kättilsmåla i sydost. I traktens centrum ligger Mörtsjöåsen, en före detta gård som numera används för lägerverksamhet. Ett flertal sjöar och vattendrag ger trakten särprägel och skapar ett milt klimat med en hög och jämn luftfuktighet. En stor del av skogen inom området har sannolikt utvecklats genom igenväxning av trädbärande hagmarker och utmarksbeten. Rester av före detta lövängar finns vid Mörtsjöåsen, Kättilsmåla och Djäkнемåla. Flera områden har långvarig kontinuitet trädbevuxen mark.

Traktens skogsmark präglas framförallt av både av ett stort graninslag, men även av ett relativt stort ädellövsinslag. I landområdena mellan och kring Stora Åsjön, Rävsjön och Stora Havsjön finns särskilt mycket gran. I trakten bedrivs ett relativt intensivt skogsbruk, under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades totalt drygt 74 hektar (6,3 procent) av värdetraktens landyta (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Vid Mörtsjöåsen finns två biotopskyddsområden som omfattar traktens viktigaste värdekärnor. Ytterligare ett biotopskyddsområde finns vid Värmasjöns utlopp och ytterligare ett vid Kättilsmåla. Arbete pågår med bildande av ytterligare biotopskyddsområden och naturvårdsavtal inom området. Biotopskyddsområdet vid Värmasjöns utlopp ingår i Natura 2000. De viktigaste skogliga naturtyperna inom området är ekskogar, bokskogar, blandädellövskogar (lövängsrester) och strandskogar. År 2020 innehöll värdetrakten drygt 29 hektar (2,5 procent av landytan) värdekärna för ädellöv, varav 31 procent värdekärna ligger inom formellt skyddad natur (naturreservat, natura 2000 eller biotopskydd). Därutöver fanns samma år även drygt 0,4 hektar värdekärna för tall inom trakten.

Ett stort antal rödlistade kryptogamer har påträffats inom området. Exempel på ovanliga arter som är karaktäristiska eller särskilt skyddsvärda är almlav, gulvit blekspik, kompakt taggsvamp, grå taggsvamp och fläckfingersvamp. Runt sjöarna och vattendragen finns rika bestånd av hårklomossa. Kärnväxtfloran är delvis lundartad med fina bestånd av skogsbingel, lundkovall, vippärt och myskmadra. Ekoxe, rödhjon och taggbock är exempel på ovanliga vedlevande insekter som har påträffats vid Mörtsjöåsen.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Värdetrakten Mörtsjöåsen överlappar två värdetrakter för odlingslandskapet (gräsmarker), den limniska värdetrakten Lyckebyån (se bilaga 1). Där värdekärnor för ädellöv och gräsmark är intilliggande finns goda förutsättningar för att gynna brynmiljöer. Förutsättningarna är också särskilt goda för att bevara och stärka övergångsmiljöer mellan skog och limniska miljöer i de landskapsavsnitt där limniska värdekärnor genomsär värdetrakten. Inom värdetrakten som helhet

så är konnektiviteten mellan ädellövsmiljöer minst utvecklad i de delar av trakten som det är glesare mellan värdekärnor, exempelvis i landskapsavsnittet Mörtsjöåsen-Kättilsmåla (se bilaga 1).

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Större delen av skogsmarken inom de skyddade områdena utvecklas genom fri dynamik eller genom begränsad skötsel av trädskiktet. En del skogsmark/trädbärande mark är beteshävdad. I oskyddade ädellövskogar bedrivs ett produktionsinriktat, men tämligen lågintensivt skogsbruk.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Lövskogarna tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster (där skapandet av livsmiljöer för stort antal arter är grundförutsättningen) bland annat:

- livsmedel (ex. bär, svamp och vilt)
- naturupplevelser
- översvämningsskydd genom trädens vattenupptag och vattenmagasinering
- klimatreglering, både lokalt genom temperaturutjämning och skydd mot vind, och globalt genom lagring av kol i träd och mark
- skadedjursbekämpning (biologisk reglering).
- pollinering för både skogens egna arter och för jordbruks- och trädgårdsgrödor
- markstabilisering

UTMANINGAR

Ett pågående hot är förtätning av skogarna, vilket missgynnar ljus- och värmekrävande arter samtidigt som det försvårar föryngringen av vissa trädslag (i synnerhet ek) och därmed också riskerar att bryta kontinuiteten av gamla ädellövträd. Almsjuka och askskottsjuka har drabbat en del ovanliga arter.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till skogliga värdekärnor ska överleva.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Punktåtgärder kring spärrgreniga naturvärdesträd
- Föryngringsåtgärder för vissa trädslag
- Restaurering av igenväxande hagmarker med lång beteskontinuitet

MARKÄGARSTRUKTUR

Skogsmarken inom värdetrakten är i huvudsak privatägd. Mörtsjöåsen är föreningsägd.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Hemberg, J. (2015). Mörtsjöåsen – unika naturvärden mellan tre sjöar. Blekingeblåddran 2015

Länsstyrelsen Blekinge Län (2003). Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Meddelande 2003:1

Länsstyrelsen Blekinge län (2007). Hotade svamparter i Blekinge – sammanställning av fynd t.o.m. 2006. Meddelande 2007:8.

Naturvårdsverket (2020). Nationella Marktäckedata version 1.1. URL

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Nitare, J., Hemberg, J. och Brandrud, T:E. (2015). Kompakt taggsvamp – några tankar om ekologi och utbredning i Sverige och Norden. Svensk Mykologisk Tidskrift 36 (3): 2–11 2015

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL

<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "MÖRTSJÖÅSEN"

